

TALEPAPIR

DET TALTE ORD GÆLDER

Anledning	Åbent samråd i Folketingets Uddannelsesudvalg
Titel	Samrådspørgsmål AY, AZ, AÆ og AØ om klassekvotienter mv.
Målgruppe	Folketingets Uddannelsesudvalg
Arrangør	Folketingets Uddannelsesudvalg
Taletid	Ikke fastsat
Tid og sted	Folketinget, lokale S-092 Onsdag den 3. september 2008 kl. 08:00

Disposition

1. Indledning
2. Tiden er løbet fra klassekvotienter
3. DGS-undersøgelsen af klassestørrelser
4. Overveje lovændring for stx
5. Klassestørrelser og frafald
6. Klassestørrelser og kvalitet
7. Afslutning

1. Indledning

Uddannelsesudvalget har stillet mig fire spørgsmål, der danner baggrund for dette samråd. Alle spørgsmålene har med klassekvotienter i ungdomsuddannelserne at gøre. Da spørgsmålene hænger tæt sammen, vil jeg også besvare dem i sammenhæng.

- **Samrådspørgsmål AY**
Hvilke initiativer vil ministeren tage for at sænke de stadigt stigende klassekvotienterne på ungdomsuddannelserne, hvor der nogle steder starter op til 39 elever i en klasse?
- **Samrådspørgsmål AZ**
Hvilke konsekvenser mener ministeren, at klassestørrelser på 33-35 i de nye gymnasieklasser vil få for frafaldet i gymnasiet?
- **Samrådspørgsmål AÆ**
Hvilke konsekvenser mener ministeren, at klassestørrelser på 33-35 i de nye gymnasieklasser får for kvaliteten af undervisningen i gymnasiet?
- **Samrådspørgsmål AØ**
Er det stadigt stigende antal elever i gymnasieklasserne et led i regeringens strategi for at sikre, at alle unge får en ungdomsuddannelse, at frafaldet reduceres, og at vi får uddannelser i verdensklasse?

2. Tiden er løbet fra klassekvotienter

- Det er mange år siden, at der har stået noget om klassestørrelser i lovgivningen for ungdomsuddannelserne – og dengang var det kun for de almene gymnasier og hf.
- Klassestørrelser var i en periode en del af overenskomsten mellem GL og Amtsrådsforeningen, men det var netop som en aftale mellem de to parter på

arbejdsmarkedet. At bestemmelsen gled ud i 1999, var også et resultat af overenskomstforhandlingerne.

- Begrebet 'klassekvotient' i de gymnasiale uddannelser gennemgår i disse år en betydelig forandring som følge af gymnasireformens krav om variation i undervisnings- og arbejdsformerne.
- Det drejer sig nu om at skabe de bedste muligheder for fleksibilitet på den enkelte skole. I dag kan skolerne indrette undervisningen efter, hvad der tjener formålet bedst – og de er ikke låst af, at der kun må sidde et bestemt antal elever i lokalet.
- I gymnasireformens grundforløb kan et gymnasium eksempelvis vælge mellem at oprette en stamklasse med 50 elever eller to stamklasser à 25 elever. I det første tilfælde vil undervisningen kun sjældent blive gennemført i stamklassen, men som hovedregel i mindre enheder med skiftende sammensætning.
- En sådan skiftende organisering af undervisningen og holdstørrelserne understøtter i øvrigt gymnasireformens intentioner om variation i undervisnings- og arbejdsformerne.
- Lad mig give et konkret eksempel: På Falkonergårdens Gymnasium og HF har de netop oprettet en 1.hf-klasse med næsten 40 elever, men de har så tilført klassen så mange ekstra lærerressourcer, så klassen jævnlige kan deles op i to hold. Klassen er blevet så stor, fordi rektor har taget hensyn til elevernes ønsker i forbindelse med Team Danmark-ordningen, som skolen meget aktivt tager del i. Hvis der havde været et loft på f.eks. 28, ville 12 elever ikke kunne have fået deres ønske opfyldt.
- Også flere andre steder – fx på gymnasiet i Struer – har rektor besluttet at sætte to lærere på en klasse i en del af ugens timer. Når undervisningen er mere formidlende eller måske ligefrem forelæsningsagtig, kan én lærer såmænd sagtens undervise mange elever, men når eleverne selv skal på banen, kan det være en fordel at opdele gruppen i mindre enheder.
- I det hele taget er brugen af varierende undervisnings- og arbejdsformer, herunder også brugen af it, centrale i gymnasireformen, og det kræver, at skolen har mulighed for en fleksibel tilrettelæggelse på det lokale niveau.
- Taxametrene sikrer alle skoler den tilstrækkelige økonomi til at tilrettelægge og gennemføre en undervisning, der lever op til gymnasireformens krav. Specielt giver taxametrene mulighed for at operere med en fornuftig gennemsnitsstørrelse på klasser og hold.

- Hvis man lokalt beslutter at sætte flere elever ind i stamklasserne i grundforløbet, er der til gengæld råd til at lave mindre hold i valgfagene eller at tilbyde flere forskellige valgfag.
- Hvis vi giver os til at sætte loft over klassestørrelserne, vil det i øvrigt indebære, at færre elever kan komme ind på det gymnasium, de ønsker, og at færre elever vil kunne få den studieretning, de ønsker.
- Sammenfattende viser alt dette, at tiden er løbet fra begrebet 'klassekvotient'. Det hører til en periode, hvor al undervisning lå i helt faste rammer, bestemt fra centralt hold, og hvor kun meget lidt var overladt til skolerne.

3. DGS-undersøgelsen af klassestørrelser

- DGS har næsten traditionen tro indledt skoleåret med at undersøge klassestørrelser i grundforløbet på de gymnasiale uddannelser.
- Undersøgelsen viser et gennemsnit på 28,4 i de nye 1.g- og 1.hf-klasser.
- En særkørsel i UNI-C over de seneste års klassestørrelser i faget dansk viser et lidt lavere gennemsnit, nemlig 26,8 i 2006 og 26,5 i 2007. Jeg kan i øvrigt henviser til mit svar på Uddannelsesudvalgets spørgsmål 315.
- Når jeg nævner klassestørrelserne fra de foregående år, er det nødvendigt straks at understrege, at disse klassestørrelser er udtryk for noget andet end de tal, DGS har indsamlet.
- Tallene i mit svar er nemlig de *faktisk optrædende* klassestørrelser, hvorimod tallene fra DGS er *planlægningstal*, dvs. de klassestørrelser, som skolerne planlægger efter, inden skoleåret starter.
- Erfaringen viser, at der altid er en del af ansøgerne, som aldrig dukker op, når det går løs efter sommerferien. Omfanget er forskelligt fra skole til skole, men jeg har hørt om steder, hvor mere end 10 procent af ansøgerne bare blev væk.

4. Klassestørrelser og frafald (svar på samrådsspørgsmål AZ)

- Uddannelsesudvalget har spurgt til om holdstørrelsen har væsentlig indflydelse på elevernes muligheder for at gennemføre uddannelsen?
- Når man analyserer situationen nærmere, viser det sig, at der ikke er nogen påviselig sammenhæng mellem klassestørrelser og frafald. Lave fuldførelsesprocenter forekommer ikke alene i de store klasser.

- Og små klasser har ikke højere fuldførelsesprocenter end store klasser.
- Jeg vil efterfølgende kunne fremsende et notat, som illustrerer sammenhængen mellem klassestørrelser og frafald.
- Omkring 83 % af eleverne i de gymnasiale uddannelser fuldfører. Men selv om andelen er en del højere end på de erhvervsfaglige uddannelser, skal vi ikke stille os tilfredse. Vi skulle gerne have endnu flere til at fuldføre.
- Derfor er jeg meget tilfreds med, at frafald i uddannelsessystemet som helhed allerede er udmeldt som et særligt fokusområde på dette års tilsynsplan. Ministeriet vil i denne sammenhæng gennemføre en grundig undersøgelse af frafaldet i de gymnasiale uddannelser – både årsagerne til frafald og skolernes indsatser for at begrænse frafaldet.
- Jeg er overbevist om, at vi med en sådan indsats bliver bedre til at bekæmpe frafaldet. Vi får mere præcis viden om, hvad det er, der får en gruppe af unge til at falde fra i uddannelsessystemet, og skolerne får bedre indsigt i, hvad det er, der virker.

5. Klassestørrelser og kvalitet(svar på samrådsspørgsmål AÆ)

- Det hævdes også, at kvaliteten af undervisningen falder med stigende holdstørrelser.
- Men heller ikke denne påstand holder ved nærmere eftersyn. I hvert fald ikke, hvis man ved kvalitet forstår elevernes udbytte af undervisningen, som det kommer til udtryk ved de afsluttende prøver.
- For nogle år siden undersøgte vi sagen i ministeriet. Det viste klart, at hvis man måler på eksamensresultater i 3.g, er der ingen sammenhæng mellem klassekvotienter og resultaterne på eksamensbeviset. Skolerne med de 10 højeste eksamensgennemsnit på matematisk linje havde ganske vist cirka 1,4 elever færre i klasserne i forhold til landsgennemsnittet, men til gengæld havde skolerne med de 10 laveste eksamensgennemsnit hele 3,4 elever færre i klasserne end landsgennemsnittet.
- På sproglig linje var det mest bemærkelsesværdige resultat, at de 10 skoler med lavest eksamensgennemsnit skilte sig ud. De havde 0,4 elever færre i stamklasserne.
- Undersøgelsen er nu gentaget, og resultatet er det samme: Der kan ikke påvises nogen sammenhæng mellem klassestørrelser og eksamensresultater.

- Jeg vil efterfølgende kunne fremsende et notat, som illustrerer sammenhængen mellem klassestørrelser og karaktergennemsnit.

6. Afslutning

- Som afslutning vil jeg gerne understrege, at jeg har fuld tillid til, at skolerne på bedste vis tilrettelægger undervisningens gennemførelse uden yderligere snærende bånd i form af f.eks. maximale klassestørrelser.
- Desuden forventer jeg mig ganske meget af det øgede fokus på frafald som følge af ministeriets tilsynsplan og den undersøgelse af frafald, som vi vil sætte i gang.